

Vliv nových zbraní na přípravu a vedení boje

Redakčně upravený obsah článku generálmajora I. N. Vorobjeva, doktora vojenských věd, profesora, uveřejněný v sovětském časopise „Vojennaja mysl“ č. 6/1984.

V minulém čísle jsme uveřejnili článek o vlivu nových zbraní na taktiku. V tomto článku věnuje autor zvláštní pozornost rozvíjení způsobů přípravy a vedení boje.

Cílem článku je objasnit, jak v současném období rozvoje vojenství zavádění nových prostředků ozbrojeného zápasu ovlivňuje způsoby přípravy a vedení boje, jak se mění obsah a metody práce velitelů, štábů a politických orgánů při velení vojskům.

Zásadní zkvalitnění bojových vlastností soudobých prostředků ozbrojeného zápasu podstatným způsobem ovlivňuje charakter vševojskového boje. **Jestliže v minulých válkách synonymem pojmu taktická činnost byl boj zblízka, pak soudobá taktika je ztělesněním nejen blízkého, ale i dalekého a rozsáhlého vševojskového boje, rozvinutého na široké frontě jak na zemi, tak i ve vzduchu, který zachvacuje současně celou hloubku bojových sestav vojsk obou stran.**

Změněné podmínky a obsah soudobého boje nutí teorii taktiky hledat odpovídající způsoby jeho přípravy a vedení, takové metody práce velitelů, štábů a politických orgánů, které by odpovídaly úrovni rozvoje prostředků ozbrojeného zápasu, požadavkům operačního umění a strategie.

Aktivně je posuzována otázka o vlivu nových zbraní na **způsoby řízení vojsk v boji a operaci**. Všichni autoři jsou zajedno v tom, že řízení sil a prostředků, současně i metody práce velitelů a štábů při přípravě a v průběhu boje budou nyní podstatně ztíženy. Objasňují to hlavně tím, že systémy velení na všech stupních (taktickým, operačním, strategickým) budou velmi zranitelné. Obě válčící strany v jakýchkoli podmínkách situace se budou snažit umlčovat a ničit je údery různých pro-

středků ničení, včetně současných dalekosenných zbraní a kromě toho i prostředků REB.

Jedním z efektivních opatření ochrany míst velení jakož i uskupení vojsk proti palbě nepřítele v nedaleké minulosti bylo jejich vyvedení z prostoru, ničeného i jen hlavním uskupením jeho taktických prostředků pro boj zblízka. Čím dále od čáry dotyku byly rozmístěny svazky a útvary a pochopitelně i jejich štáby, tím příznivější podmínky byly vytvářeny pro jejich bezpečí proti působení dělostřelectva a minometů nepřítele.

Nyní se situace změnila. V souladu s koncepcí kombinované vzdušné a pozemní operace armády USA přenášá se těžiště palebného úsilí v útoku i v obraně zpravidla do hloubky rozmístění vojsk protistojící strany. Přitom za objekty prvořadých úderů pro jaderné, chemické a konvenční zbraně jsou pokládány jeho místa velení současně s palebnými prostředky a uskupeními vojsk.

Podle zkušeností ze cvičení v armádách států NATO mají velkou úlohu při narušení systému velení vojskům a zbraním i vzdušné výsadky, aeromobilní útvary a diverzní skupiny. Musí uskutečňovat speciální průzkumné diverzní operace s cílem paralyzovat činnost orgánů velení nepřítele, zasívat strach a paniku mezi jeho vojska a tak je demoralizovat.

Konečně je nutné mít na paměti to, že velitelé, štáby a politické orgány budou muset řídit vojska ve složité radioelektronické situaci. Boj v éteru dosáhne maximální intenzity. Boje v Libanonu a o Falklandské (Malvínské) ostrovy (v roce 1982) ukázaly, že Izraelci a Angličané od prvních bojů se snažili vytvořením hromadných

přehradných radioelektronických rušení přiřadí všechny rádiové kanály nepříteli, naruší hlavní síť velení a součinnosti, vysílání dezinformačních rozkazů a klamných hlášení uvést ho v omyl ohledně vlastních zámýslů a charakteru činnosti, zbavit ho možnosti včas reagovat na změny bojové situace.

Jedním ze základních úkolů velitelů a štábů při přípravě a vedení boje v těchto podmínkách tkví v tom, aby dělali všechno nezbytné k zabezpečení pevného a nepřetržitého velení útvarům a jednotkám v neočekávaných až kritických situacích, ve složitě rušivé situaci nedopustili maření práce při velení vlastních vojsk a zbraní, ale naopak dezorganizovali práci prostředků velení nepříteli.

Analýza zkušeností z lokálních válek svědčí o tom, že **vzájemný boj v oblasti velení je současně s bojem o palebnou převahu, o vybojování nadvlády ve vzduchu a s protitankovým bojem nejdůležitější součástí obsahu soudobého boje (operace)**. Jeho úspěch bude v mnoha směrech záviset na tom, kdo dovedněji vydrží vzájemný boj z hlediska odolnosti, ochrany, pevnosti a efektivnosti systému velení. Ta strana, která vyhraje v tomto boji, má rozhodující naději na získání a udržení iniciativy a pochopitelně i výhodné podmínky k dosažení vítězství v boji a operaci.

Tento problém má dva aspekty — **technický**, který umožňuje prostřednictvím použití automatizovaného systému velení značně zkracovat dobu na sběr a zpracování informací a přípravu operačně taktických propočtů, které velitel a štáb potřebují pro přijetí rozhodnutí k boji, jeho plánování, k organizaci součinnosti, palebného ničení a velení vojskům a zbraním, a **organizačně taktický**, který zahrnuje komplex opatření velitele a štábu k zabezpečení nepřetržitého velení vojskům v nejdůležitější bojové situaci.

Nejdůležitějším faktorem pevnosti práce systému velení je udržování jeho prvků v neustálé vysoké pohotovosti k plnění překvapivě vznikajících úkolů. Toho se dosahuje v první řadě vedením aktivního průzkumu všeho druhu, který zabezpečuje včasné získání věrohodných údajů o nepříteli, zvláště o množství jaderných a vysoké přesných konvenčních zbraní, pro velitele a štáby, kromě toho i operativně působícím systémem varování, který umožňuje velení v nejkratší době upozornit místa velení a vojska o nebezpečí použití jaderných zbraní a jiných nejnovějších prostředků ničení.

Intenzivně se hledají cesty zvýšení **ochrany systému velení**, v první řadě zvětšením mobility míst velení a spojovacích uzlů.

Místa velení a spojovací uzly se doporučuje rozvíjet rozptýleně a skrytě s využitím ochranných vlastností terénu (úžlabiny, rokle, podzemní stavby, jeskyně, rozsáhlé lesní masivy). Velký význam má zejména vybudování terénu a při nedostatku času používání montovaných železobetonových a kovových konstrukcí jako úkrytů pro živou sílu míst velení. Ke zvýšení ochrany prvků systému velení za pohybu se široce praktikuje jejich rozmístění na obrněných vozidlech.

Mezi faktory, které napomáhají zabezpečení vysoké odolnosti systému velení, má nejdůležitější úlohu dosažení **utajení jeho práce**. V soudobých lokálních válkách byla proto přijímána opatření k působení proti technickým prostředkům průzkumu nepříteli s využitím různých způsobů radiového a radiolokačního maskování.

Velký význam má uvedení nepříteli v omyl ohledně skutečného rozmístění míst velení a spojovacích uzlů. Doporučuje se rovněž měnit frekvence a tak ztížit nepříteli identifikovat cíle, používat usměrněné antény ke spojení jen s daným konkrétním korespondentem, omezovat využívání aparatury vyzařování elektromagnetického spektra nebo zakázat rádiový provoz v průběhu určitých časových období, v široké míře využívat prostředků rádiové dezinformace, při přípravě boje převážně používat linkové a kabelové spojení.

Zvláštní pozornost je věnována takovému způsobu zabezpečení utajené práce systému velení, jako je periodická změna prostorů rozmístění míst velení a používání různých clon ke snížení efektivnosti radiotechnického průzkumu.

Důležitou vlastností systému velení je jeho **vysoká odolnost**, která je zabezpečována v jakýchkoli podmínkách situace spolehlivou ochranou míst velení ze vzduchu, jejich rozptýleným rozmístěním v terénu za dodržování nej přísnějších opatření maskování a neustálé pohotovosti k obnovení narušeného systému velení po jaderných a palebných úderech nepříteli. Proto se včas vytvářejí: nezbytná záloha spojovacích sil a prostředků, zdvojené spojovací linky; v průběhu boje při vyřazení hlavního místa velení se předpokládá předání velení na jiná místa, kromě toho i manévr silami a prostředky k rychlému vyvedení osob a prostředků zpod úderů nepříteli a ohnisek ničení.

Zavedení rychle působících zbraní do výzbroje soudobých armád zostřilo boj o **získání času a iniciativy** především v oblasti velení. To rovněž ovlivňuje metody práce velitelů a štábů při řízení vojsk. Zásadní rozdíl soudobých podmínek tkví v tom, že

dnes se do krajnosti zvětšilo bojové nasycení každé hodiny a dokonce každé minuty.

V současné době se velmi zkrátily termíny na všechny operace cyklu velení. Vztahuje se to nejen k velení zbraním, ale i k práci velitelů a štábů při velení útvarům a jednotkám při přípravě a v průběhu vedení boje — přijetí rozhodnutí, stanovení bojových úkolů útvarům (jednotkám), organizaci součinnosti apod.

Základními podmínkami **zabezpečení mobility velení** v situaci, kdy tok údajů, které dostává velitel a štáb, se podstatně zvětšil a doba na jejich zpracování se značně zmenšila, jsou automatizace procesu sběru a zpracování informací a kromě toho i racionální organizace práce orgánů velení. Je proto důležité včas promyslet celý proces jejich činnosti při řízení útvarů a jednotek v tomto období. Před odbrážením bojového úkolu je účelné připravit nezbytné propočty, nomogramy a grafikony, které bude zapotřebí při hodnocení poměru sil stran, plánování pochodu, palebného ničení, určení možných ztrát vojsk apod.

Ukutečnění těchto opatření a rozpracování typových modelů boje, použití komplexní metody hodnocení situace pomohou veliteli urychlit průběh přijetí rozhodnutí.

Jedním z důležitých způsobů ekonomiky času je dovedné využívání efektivních metod práce velitele a štábu při organizaci boje. Uznávanou a široce používanou v praxi taktické přípravy je **souběžná metoda**, která umožňuje připravovat boj současně na několika velitelských stupních.

V dynamice útoku a obrany, např. při zasazení druhého sledu do boje, odrážení protizteče nepřítele, bude základní metodou práce velitele a štábu postupná metoda. Použití této metody práce vyžaduje výjimečně vysokou odbornou připravenost velitelů a štábů, jejich umění v kritických situacích projevit tvůrčí iniciativu a najít při velení vojskům takové způsoby splnění úkolů, které by plně odpovídaly vzniklým podmínkám.

Velmi obtížné je využít daný čas při **organizaci součinnosti**. V průběhu přípravy sovětských vojsk k útoku v letech Velké vlastenecké války bylo na organizaci součinnosti na stupni divize — pluk — prapor převážně věnováno jeden až dva dny. Nyní podobný úkol musí velitel a štáb svazku a jednotky splnit za několik hodin a v dynamice boje ještě v kratších termínech. Získat čas je možné na úkor pečlivé přípravy při organizaci boje, a není-li čas, musí být tato otázka řešena souběžně se stanovením nebo upřesněním úkolů. Podřízení velitelé nemusi vždycky vyčkávat na podrobné pokyny a ze své strany jsou povinni řešit některé otázky koordinace čin-

nosti s těmi útvary, které společně s nimi plní stejné úkoly

V podmínkách velkého nedostatku času je důležité, aby nadřízený velitel **optimálně rozdělil čas**, věnovaný na organizaci bojové činnosti, vyčlenil podřízeným velitelským stupňům velkou část času, včas jim doručil přesné rozhodnutí a organizoval kontrolu a pomoc.

Jak náčelník, tak i podřízený velitelé v zájmu získání času jsou povinni důkladně zvládnout metody práce na základě operačně taktické předvidavosti, umění prognózovat vývoj boje a podmínky bojové situace, směle tvůrčí činnosti dokonale zvládnout úkoly.

Zvláštní prozíravost je nutná při **zjištění zámyslu a možného charakteru činnosti nepřítele**. Dnes, vzhledem k prostoro-rovým hranicím boje, není možné omezo-ovat hodnocení jen na to nepřátelské usku-pení, které bezprostředně stojí proti svaz-ku či útvaru. K úspěšnému vedení boje do hloubky je zapotřebí předvídat, jaké síly a prostředky může nepřítel zasadit nejen při obraně předního obranného prostoru, ale i při boji v bližší operační hloubce jeho obrany, dále kde a kdy může použít daleko-nosné palebné prostředky.

Jde především o takové prostředky niče-ní, jako jsou rakety, průzkumné a paleb-né systémy typu Assault Breaker, prostřed-ky minování na dálku, které jsou ve větši-ně případech rozmístěny ve značné vzdále-nosti od čáry dotyku a v širokém pásmu. Jestliže dříve velitele divize zajímaly cíle ve vzdálenosti 20 km od čáry dotyku, pak nyní divize musí být připravena ničit i ta-kové, které mohou být přisunuty za 24 ho-din, a kromě toho pozorně sledovat ty, které budou potřebovat k vyjití do před-ních postavení 72 hodin.

Při hodnocení nepřítele není možné opo-menout i další důležitou okolnost. Jestliže v období druhé světové války velitel svaz-ku analyzoval hlavně protistojící pozemní uskupení nepřítele a jen v obecných ry-sech vzdušnou situaci, pak nyní, kdy bojo-vá činnost na zemi a ve vzduchu tvoří jed-notný celek, může mít velký vliv na prů-běh a výsledek boje použití nepřátelského letectva, vzdušných výsadek a aeromobil-ních vojsk. Podle zkušeností ze cvičení ar-mád NATO vyčleňuje se na den boje ame-rické divize do 100 až 120 letounových vzletů. Proto pro organizaci spolehlivé obrany útvarů a jednotek ze vzduchu, proti-výsadekové obrany a protivrtulníkového bo-je je nutné alespoň orientačně znát, jak bude působit letectvo nepřítele, kdy a do kterých prostorů mohou být vysazeny jeho taktické vzdušné výsadky, na kterých ča-rách a v jaké době budou možné úder y je-

ho vzdušných bitevních odřadů nebo bitevních vrtulníků. K úplnému zhodnocení situace musí mít velitel divize údaje o uskupení nepřítele, rozmístěním na území, které 2–3krát převyšuje pásmo činnosti divize. Musí tudíž sledovat nepřítele nejen v taktickém, ale i v operačním měřítku.

Konečným výsledkem zhodnocení nepřítele bylo vždycky určení těch prvků jeho uskupení, jejichž zničení v mnoha směrech zabezpečovalo ochromení taktické (operační) odolnosti. V současné době objekty protivádního úderu na nepřítele budou zřejmě prostředky jaderného napadení, průzkumné a palebné systémy, místa velení, systém PVO, radioelektronické objekty, které zabezpečují průzkum a na vedení zbraní.

Podrobnější a rozsáhlejší musí být **prognóza charakteru činnosti vlastních vojsk**. Souvisí to s tím, že dnes taktika závisí na operačním umění a strategii. Mnohé bojové úkoly je divize s to plnit jen v těsné součinnosti s operačními prostředky, které vedou boj s letectvem nepřítele, nepřítele, průzkumnými a palebnými systémy, křídlatými raketami, prostředky REB, narušují jeho systémy velení vojskům a zabezpečují spolehlivou PVO atd.

Při přijetí rozhodnutí k boji musí si tudíž velitel divize jasně uvědomit úlohu a místo svého svazku v operaci, jeho možnosti splnit stanovený bojový úkol, znát, jak je organizovaná součinnost se silami a prostředky nadřazeného velitele a sousedů, zvláště v takových otázkách, jako je zmaření nebo oslabení úderu vysoce přesných zbraní nepřítele, boj s jeho průzkumem, vzdušnými výsadky a rovněž zabezpečení ochrany vlastních radioelektronických prostředků a systémů velení proti rušení ze strany nepřítele.

Zvýšené požadavky jsou kladeny na **hodnocení terénu**. Vyplyvá to z narůstání prostorového rozmachu boje. Jestliže ve druhé světové válce bojová činnost svazku v útoku byla rozvinuta v prostoru okolo 80–100 a v obraně 120–150 km², pak nyní se tento prostor značně zvětšil. Např. divize armád států NATO dostává k obraně pásmo široké 30–40 km a hluboké 20 až 30 km, a proto prostor její činnosti tvoří 900–1000 km², někdy i více. Hodnocení charakteru terénu tak rozsáhlého území bude vyžadovat od velitele a štábu velkou práci při organizaci boje. Průzkum jednotlivých úseků může být uskutečněn s využitím vrtulníků.

Kromě toho je nutné vzít v úvahu, že zvýšení efektivity mnoha technických prostředků průzkumu nepřítele, zvláště radioelektronických, dále zvětšení přesnosti jeho palebných prostředků ničení mají za následek nezbytnost jiným způsobem hod-

notit maskovací a ochranné vlastnosti terénu. Tak např. při použití nepřátelských vysoce přesných zbraní mnohé přirozené vlastnosti terénu, včetně úzkých roklí a úžlabin, které byly pokládány za nejspolehlivější úkryty pro vojska proti palebným prostředkům ničení, nyní do určité míry ztrácejí své ochranné vlastnosti. Hluboká prognóza při hodnocení terénu je dnes nezbytná i proto, že jeho průchodnost, ochranné a maskovací vlastnosti a podmínky orientace se mohou podstatně změnit v důsledku použití jaderných zbraní, zápalných látek, vedení hromadných úderů letectva a dělostřelectva konvenční municí na jednotlivé objekty oběma stranami.

Při hodnocení terénu je nutné vzít v úvahu ještě jednu významnou okolnost. Vojska obou stran se budou dnes snažit nejen přizpůsobit se jeho přirozeným podmínkám při plnění jakýchkoli útočných nebo obranných úkolů, ale i aktivně na něj působit — vytvářet pásma zátop, zřizovat závaly a rozrušení v průsmycích a cestách, požáry v lesních masívech a v osadách ke ztížení nepřátelského manévru a ulehčení plnění bojového úkolu vlastním vojskům.

Ještě více je ztížen **proces vypracování zámyslu rozhodnutí velitele k boji**. Vzniká nemálo doplňkových a poměrně složitých protikladů, které je zapotřebí vyřešit. V kratší době, než tomu bylo v minulosti. Hlavní z nich tkví v tom, aby na jedné straně byla aktivizována všestranně bojová činnost k dosažení úplného a efektivního využívání rostoucích palebných, úderných a manévrových možností svazku (útvary) k nejrychlejšímu zničení nepřítele, na druhé straně — zabezpečit spolehlivou ochranu vlastních vojsk, zmařit nebo oslabit možný úder na ně rychle působícími a vysoce přesnými palebnými prostředky nepřítele.

Použití nových zbraní v určité míře bude se dotýkat celé struktury rozhodnutí k boji, zvláště otázek organizace součinnosti a palebného ničení nepřítele. Po každé, v závislosti na konkrétních podmínkách vzniklé situace a taktiky nepřítele, je zapotřebí vytvářet úderná uskupení pro útok, zničení nepřítele ve střetném boji, budovat obranu, uskutečňovat volbu směrů (prostorů) soustředění hlavního úsilí, uspořádání bojových sestav svazků (útvary) a určovat způsoby manévru atd.

V současné době, kdy bojová činnost nabývá na rozsáhlejších formách a zahrnuje současně celou hloubkou bojové sestavy protistojících stran, vzniká nezbytnost v **určité míře přehodnotit obsah bojových úkolů svazků (útvary)**. Tak v útoku se předpokládá určovat je ne podle čar, ale podle

důležitých prostorů (objektů), jejichž ovládnutí zabezpečí ochromení taktické odolnosti nepřítele. Vyplyvá to z toho, že ne obranná postavení a čáry tvoří dnes základ obrany, ale uskupení palebných prostředků nepřítele ve spojení s jeho prvním a druhým sledem, které jsou rozmístěny v určitých prostorech. Kromě toho vojska nepostupují od čáry k čáře, jak tomu bylo ve druhé světové válce, ale pronikají do hloubky obrany nepřítele a působí v součinnosti s taktickými vzdušnými výsadbami.

Vzhledem k celkovému zvětšení hloubky bojové činnosti vojsk a kromě toho i temp jejich postupu (podle zkušeností ze cvičení armád NATO v posledních letech jsou plánována průměrná tempa okolo 40–50 km za den) někteří autoři navrhuji přejít k metodě ne jednodenního (jako je tomu dnes), ale **několikadenního plánování útočného boje**. Předpokládá se jako účelné určovat bojové úkoly svazku na dobu od 48 do 72 hodin. To především souvisí s organizací hlubokého palebného ničení nepřítele a nezbytností důkladnějšího zabezpečení vojsk v bojovém, týlovém a technickém směru.

Předpokládá se, že soudobé zbraně a nová taktická koncepte vedení hlubokých vzdušných a pozemních úderů značně ovlivní **uspořádání bojových sestav vojsk**. Kromě tradičních prvků bojové sestavy se má úderné uskupení vojsk v útoku podle svého bojového určení rozdělit na dva sledy — pozemní, jehož úkoly jsou uskutečnění průlomu nepřátelské obrany a rozvíjení dosaženého úspěchu do hloubky, a vzdušný, vytvářený pro obchvat bojových sestav bránících se vojsk ze vzduchu a vedení úderů na ně z týlu. V obraně potom na sled odrazení úderu nepřítele a na sled hlubkové činnosti pro boj s nepřátelskými uskupeními, která pronikla do hloubky obrany, se vzdušnými výsadbami a aeromobilními útvary (jednotkami).

Ohniskový charakter bojové činnosti, její vedení v řadě případů ve vzdálených prostorech zvyšují význam přesné a pružné **součinnosti** a spolu s tím podmiňují řadu zvláštností její organizace. Jestliže v minulosti byla za útoku organizována nejpodrobněji hlavně do hloubky splnění bližšího úkolu svazku (útvary), pak v současné době při zvětšení prostorového rozmachu boje, kdy aktivní bojová činnost se rozvíjí současně v celém taktickém pásmu obrany nepřítele, může vzniknout nezbytnost přesného sladění bojového úsilí součinností sil a prostředků již do zahájení boje prakticky do celé hloubky stanoveného bojového úkolu. Je to důležité především proto, že palebné ničení je dnes

plánováno, např. u divize armády USA, do hloubky 100 km.

Zvláštnost organizace součinnosti v soudobých podmínkách tkví i v tom, že je zapotřebí koordinovat činnost útvarů a jednotek nejen podle čar, ale i podle nejdůležitějších prostorů, jejichž ovládnutí předurčí úspěch splnění stanoveného úkolu vojsk. To vyplývá z rozsáhlého charakteru soudobého boje, vedeného současně v celé hloubce bojové sestavy nepřítele. Při organizaci součinnosti je nakonec důležité vzít v úvahu, že při narůstající intenzitě palebného působení nepřítele v průběhu bojové činnosti bude nutné značně častěji než dříve upřesňovat bojové úkoly útvarům a velmi často i vytvářet nový systém součinnosti.

Zahraniční vojenští odborníci uvádějí některé nové momenty v **taktice vedení palebného boje**. Palebný soubor stran na blízkých vzdálenostech je velmi často spojen se současným vedením palby na velké vzdálenosti, jejíž podíl v celkovém komplexu bojové činnosti neustále narůstá. Podle zkušeností ze soudobých lokálních válek při plnění palebných úkolů současně s manévrem palbou pozemních prostředků ničení významné místo zaujímá vzdušný palebný manévř bitevních vrtulníků.

V armádách států NATO dochází k hledání způsobů řešení nového úkolu — **ochrany proti různým systémům vysoce přesných zbraní, zvláště průzkumným a palebným systémům**. Přitom se bere v úvahu, že současně se silnými stránkami mají i nemálo zranitelných míst — především velký počet vzájemně propojených prvků v systému průzkumu, velení a navádění zbraní na cíl. Vyřazení z boje i jednoho z těchto prvků musí mít za následek zmaření včasného nebo přesného splnění palebných úkolů systému.

Předpokládá se, že neefektivněji pro ničení pozemních prvků těchto systémů (středisek velení a zpracování průzkumných údajů a rovněž prostředků ničení) mohou být použity rakety a letectvo včetně bojových vrtulníků. Pokud se týče vzdušných prvků systému (letounů průzkumu a navádění), budou zřejmě ničeny hlavně letectvem a prostředky PVO.

Kromě palebných prostředků mohou se na jejich dezorganizovanosti podílet i diverzní průzkumné skupiny.

Zvláštní význam při rušení systému průzkumu a velení tohoto systému mají prostředky REB. V tomto směru se mohou uskutečňovat zřizování hromadných přehradných radioelektronických rušení, vytvářet klamné radioelektronické objekty, tepelné léčky a laserové odražeče tak, aby dezorientovaly nepřítele a narušily jeho

rádiové sítě průzkumu, ukazování cílů a navedení zbraní.

V důsledku velké složitosti boje se systémy je zapotřebí pečlivě jej plánovat a vést nepřetržitě po zjištění jejich zranitelných prvků. Současně je účelné předvídat i opatření k ochraně vlastních vojsk.

Západní vojenští odborníci věnují pozornost dalšímu rozpracování **taktiky protivrtnulnického boje**. Při jeho organizaci musí být určovány především nejnebezpečnější směry útoku vrtnulníků, pravděpodobné čáry vedení úderů nepřátelskými vrtnulníky, síly a prostředky použité k jejich ničení atd.

Zkušenosti z válek svědčí o tom, že zavedení nových zbraní rozhodujícími způsobem ovlivňuje **taktiku vedení útočného boje** a především **způsoby přechodu vojsk do útoku**. Historická zákonitost je taková: čím efektivnější jsou zbraně, tím znatelnější je jejich působení.

Mohutnější a dalekonosné zbraně, kromě toho i rostoucí mobilnost vojsk napomáhají dalšímu zdokonalování způsobů přechodu do útoku. V jedné z případů vojska mohou vést úder na nepřítele z obrany, ve druhých (a to bude zřejmě nejčastěji) po přesunu z východních prostorů, zaujatých v hloubce, a ve třetích přejít do útoku z pochodu, kdy se rozvíjejí z pochodové do bojové sestavy. Současně s bojovou činností vojsk na zemi bude probíhat i boj ve vzduchu. Dovedné použití těch způsobů vytvoří výhodné podmínky k dosažení překvapení při vedení úderů, zničení nepřítele s využitím nejracionalnějších zásad činnosti vojsk a zabezpečí vysoká tempa útoku.

Nejdůležitějším prvkem soudobé taktiky útočného boje, jak o tom svědčí zkušenosti z lokálních válek, je **hluboký obchvat bojových sestav nepřítele ze vzduchu**, spojený s jeho palebným ničením, vedením úderů silami pozemního útočného sledu — čel-

ně, obcházejících jednotek — z boků a vzdušných vysadků — z týlu. Takový kombinovaný pozemní a vzdušný úder, vedený z různých směrů, umožní rychle realizovat výsledky hlubokého palebného ničení nepřítele a zabezpečuje rozhodné přenesení bojového úsilí útočníka do hloubky jeho obrany v krátkých lhůtách.

Protichůdný vliv mají nové zbraně rovněž na **taktiku vedení obranného boje**. Na jedné straně se zvyšují palebné možnosti obránce. V řadě případů je nyní s to vést rovnocenný palebný boj s útočníkem, ničit jeho přisunované uskupení již na dalekých přístupech a za výhodných podmínek mafiť útok. Na druhé straně se zvyšuje palebná zranitelnost obrany, zvláště druhých sledů a záloh. Jestliže v minulosti její odolnost ve značné míře byla dosahována hlubokým členěním bojových sestav vojsk do sledů, pak nyní za rostoucí pravděpodobnosti vedení nepřátelských velmi přesných úderů jak na blízké, tak i na hluboké objekty, rozmístění vojsk do sledu dá požadovaný efekt jen tehdy, bude-li spojeno s jinými opatřeními, která zabezpečují ochranu druhých sledů a záloh.

V takových podmínkách je velmi důležité utajit před nepřítelem systém vybudování obrany. Její struktura, systém palby a zátarasů musí být vždycky určitou záhadou pro nepřítele. Toho se dosahuje nešablonovitým uspořádáním bojových sestav útvarů, vybudováním systému klamných míst, postavení a prostorů, použitím ohnivých a souvislých dýmových clon, přísným dodržováním maskovací kázně atd. Je rovněž zapotřebí zvýšit odolnost obrany proti palbě, a to neustálým bojem s palebnými prostředky nepřítele ihned po jejich zjištění, dále optimálním rozptýlením bojových sestav vojsk, důkladným ženíním vybudování jejich postavení a rajónů, dovedným využíváním ochranných vlastností terénu, spolehlivým maskováním a usku-
tečněním dalších nezbytných opatření.

Změny, které probíhají v současném období v materiální základně boje, především ve zbraních a bojové technice, mají podstatný vliv na způsoby přípravy a vedení vševojskového boje a značně komplikují velení vojskům. Nemálo novot se objevuje v obsahu a metodách práce velitelů a štábů při přijetí rozhodnutí, stanovení bojových úkolů vojskům, uspořádání jejich bojové sestavy a organizaci součinnosti jak v útočném, tak i v obranném boji. Přitom úkolem zvláštní důležitosti v pod-

mínkách použití nepřátelských vysoce přesných zbraní je hledání takových způsobů taktické činnosti, které by zabezpečovaly spolehlivou obranu vojsk proti novým zbraním a efektivní boj s nimi.

Nové zbraně a nová taktika vyvolávají nutnost dalšího zdokonalování systému výcviku a výchovy vojsk a odpovídající upřesnění učebních programů, výcvikových a bojových norem, rozvoj výcvikové materiální základny.